

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 327+94(477)

УКРАЇНСЬКА ОСВІТА В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Кравченко Н.Б., кандидат історичних наук, доцент (nataly_kyiv@nubip.edu.ua)
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

Якість освіти та гуманітарна наука є надзвичайно важливими в умовах війни та глобальних викликів, оскільки вони допомагають розвивати та вдосконалювати наші знання та розуміння важливих проблем, з якими ми стикаємося в цей складний час, аналізувати ситуацію, знаходити рішення та дії для запобігання та ліквідації кризових ситуацій.

Умови війни та глобальних викликів можуть мати серйозний вплив на якість освіти, оскільки вони можуть створювати перешкоди для доступу до освіти та розробки навичок, необхідних для успішного функціонування. Наприклад, інфраструктура та доступ до навчальних закладів пошкоджено або обмежено. Багато навчальних закладів були зруйновані або перетворені на військові бази, що ускладнило доступ до освіти для дітей та молоді. За даними Офісу Генерального Прокурора України станом на 28 березня 2023 року через масовані бомбардування та обстріли збройними силами РФ пошкоджено 3126 закладів освіти, 438 з них зруйновано повністю[1].

Українська освіта стала однією зі сфер, які отримали серйозні виклики внаслідок російсько-української війни. Війна має вплив на всі рівні освіти в Україні - від дошкільних закладів до закладів вищої освіти.

Одним з основних викликів стала зміна політичної ситуації та наслідки активної фази на Сході України, а згодом і повномасштабного вторгнення Росії в Україну. Ці події призвели до евакуації багатьох шкіл, переселення тисячі учнів та викладачів, а також до тимчасового припинення навчального процесу у деяких районах. Багато вчителів та викладачів залишили свої посади через еміграцію або мобілізацію в армію.

Також проблемою є національна безпека. Одним з найбільших викликів стала також пропаганда та дезінформація з боку Росії, що намагалася вплинути на освіту та змінити історію України, включаючи навчальні програми та підручники, дискредитувати українську державу та національні цінності.

Зокрема, на окупованих територіях Донецької та Луганської областей шкільні навчальні програми були адаптовані відповідно до нових умов, орієнтуючись змістовно на радянську та російську ідеологію, відходячи від стандартів болонської системи та європейських стандартів, що закріплено в ухваленій новою владою Законі про освіту[2], який є калькою аналогічного закону РФ. Паралельно затверджується Концепція патріотичного виховання дітей та учнівської молоді[3], зацентований на військово-патріотичному вихованні.

На зміну історії України приходять Історія Отечества, що є більш інтегрована в російську історію, по максимуму витісняються українські теми, багато акцентів на імперську та радянську добу - Донбас у XIX столітті, Жовтнева революція, Донецько-Криворізька республіка, партизанський рух, акцент та героїчні постаті передовиків виробництва перших п'ятирічок – Микита Ізотов, Олексій Стаханов, Паша Ангеліна, Макар Мазай тощо та в меморизації пам'яті основний акцент робиться на радянських символах (Слава шахтарській праці, пам'ятник Артему, Савур-Могила тощо). Було здійснено перехід на російську мову викладання, збільшилась кількість годин на вивчення російської мови та літератури до 5 годин на тиждень та зменшення обсягів викладання української мови та літератури до 1 години на тиждень. З'явилися нові навчальні предмети, що сприяють вкоріненню світоглядних орієнтирів окупаційної влади, зокрема - Уроки громадянськості Донбасу, який включає такі теми: Моя Батьківщина - Донецька Народна Республіка, Державні символи ДНР, Історія Донбасу – частина історії «руського миру» тощо. Інтеграція вищої школи у російський простір відбувається: через складання ЄДЕ, що надає право вступу до вишів РФ; виші на окупованих територіях можуть видавати дипломи російського зразка; студентам вишів з окупованих територій надається право захищати дипломи при кафедрах російських університетів; виші з окупованих територій проходять акредитацію через Російську федеральну службу з нагляду у сфері освіти і науки; за посередництва Інтеграційного

комітету та центру «Русского мира» старшокласники та студенти з окупованих територій долучаються до участі в конференціях, олімпіадах, фестивалях, що проводяться у вишах РФ; для викладачів онлайн проводять семінари та курси підвищення кваліфікації [4].

Однак, в той же час, глобальні виклики можуть стати стимулом для подальшого розвитку та вдосконалення освітнього процесу. Україна продовжує працювати над покращенням освітньої системи. Українська влада зосереджується на забезпеченні доступності та якості освіти для всіх громадян, включаючи дітей та молодь на тимчасово окупованих територіях. Крім того, багато шкіл, які були зруйновані внаслідок війни, відновлені або перебудовані. Першочергово відновлюються заклади освіти, що знаходяться поза зоною бойових дій.

Уряд України та Міністерство освіти і науки України запустили спеціальні програми та проекти для підтримки навчання в умовах воєнного стану («Навчання без меж», «Школа миру» тощо). Розробляються соціальні та волонтерські проекти (VILNA SCHOOL тощо). Сфера освіти є складовою Плану відновлення України.

Перелік покликань

1. Офіс Генерального Прокурора України. URL: <https://www.gp.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Народної Ради ДНР. Закон «Об образовании», № 55-ІНС від 19.06.2015г, в редакції станом на 31.03.2021. URL: www.dnrsovet.su/zakon-dnr-ob-obrazovanii.
3. Офіційний сайт Міністерства освіти ДНР. Приказ № 322 от 17.07.2015 «Об утверждении Концепции патриотического воспитания детей и учащейся молодежи» URL: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:b1Xfh0Ve-BoJ:old.mondnr.ru/%3Fp%3D28091+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>
4. Сайт «Русский центр». Михаил Кушаков рассказал о роли России в развитии образования и науки в ДНР. URL: <http://russian-center.ru/mihail-kushakov-rasskazal-o-rol-i-rossii-v-razviti-i-obrazovaniya-i-nauki-v-dnr>